

Γιώργος Θεοτοκάς (1906-1966)

Λεωνής (κεφ. Α'-Β')

Α'

Είχε μολύβια απ'όλα τὰ χρώματα, είχε και διάφορα κουτιά νερομπογιές και ώραϊα τεράδια τῆς ἰχνογραφίας. Εἴτανε πρώτης τάξης χαρτί, παχύ, στερεό, μαλακό στὴν ἀφή, ἄσπρο σαν τὸ γάλα. Εἴτανε χαρὰ νὰ τὸ βλέπεις, χαρὰ νὰ τὸ ἀγγίζεις. Ὄταν ἔβαζες ἀπάνω λίγο χρῶμα δὲν μπορούσες πιά νὰ σταματήσεις.

Απὸ τεσσάρω χρονῶ ζωγράφιζε, ἴσως καὶ πιὸ πρὶν. Ἡ μεγάλη μανία του εἴτανε, ὅπου εὑρίσκε μιὰ ἄσπρη κόλλα, νὰ τὴ γεμίζει ζωγραφιές. Ὄταν εἴτανε πολὺ μικρὸς ζωγράφιζε ὅλο μασκαράδες καὶ παιξινίδια. Ὑστερα βάλθηκε νὰ φτιάχνει στρατιῶτες, παπάδες, ζῶα, σπίτια, βαπόρια. Σὰν ἄρχιζε, δὲν ἤξερε κι ὁ ἴδιος τί ἤθελε νὰ κάμει, μὰ σιγὰ-σιγὰ γινότανε μιὰ ὁλόκληρη ἱστορία. Οἱ ζωγραφιές μιλοῦσαν, περπατοῦσαν, ἢ μιὰ καλοῦσε τὴν ἄλλη, εἴτανε σὰν τὰ παραμύθια τῆς γιαιγιάς ποῦ δὲν εἶχανε τελειωμό. Καμιὰ φορὰ ἔφτιανε κι ἓνα γαῖδουρι ποῦ περπατοῦσε στὰ κεραμίδια ἐνὸς σπιτιοῦ ἢ μιὰ χοντρή γυναίκα ποῦ πετοῦσε στὸν οὐρανὸ σὰν μπαλόνι – αὐτὰ γιὰ νὰ γελάσει. Ὄταν τὸν πῆγαιναν σ' ἓνα ξένο σπίτι κι ἔκανε ἀταξίες, τοῦ ἔδιναν μιὰ κόλλα χαρτί κι ἓνα μολύβι, καὶ τὸν κάθισαν σὲ μιὰ γωνιά καὶ τότε πιά δὲν ἐνοχλοῦσε κανέναν. Στὸ δρόμο, πάλι, σὰν ἔβλεπε ἓνα μεγάλο ἄσπρο τοῖχο, σταματοῦσε καὶ συλλογιζότανε τί ώραϊα ποῦ θὰ εἴτανε ἂν μπορούσε νὰ τὸν γεμίσει ἀνθρώπους καὶ δεντρα καὶ ἱστορίες. Ὁ τοῖχος τὸν τραβοῦσε, ὁ Λεωνὴς γυρνοῦσε καὶ τὸν ἔβλεπε, ἤθελε νὰ μπορούσε νὰ τὸν ἔπαιρνε μαζί του. Συλλογιζότανε τότε πὼς θὰ ἔπρεπε νὰ ζωγραφιστοῦν ὅλοι οἱ τοῖχοι τῆς Πόλης, τὰ σπίτια, οἱ ἐκκλησίες, οἱ μαντρότοιχοι, τὰ τζαμιά, τὰ παλάτια, ὅλα νὰ ζωγραφιστοῦν ἀπὸ οἶκον ἴσαμε κάτω καὶ νὰ εἶναι κάθε δρόμος σὰν ἓνα ἀνοιχτὸ βιβλίον γεμάτο ώραϊες, χρωματιστὲς εἰκόνες. Ἦξερε πὼς αὐτὸ δὲν μπορούσε νὰ γίνει, μὰ τοῦ ἄρεζε νὰ τὸ συλλογίζεται.

Ὑστερα ἔπαιζε πολλὴ ὥρα μὲ τὰ μολυβένια στρατιωτάκια κι εἴτανε πάλι ὁλόκληρες ἱστορίες, πόλεμοι, πολιορκίες, κατασκοπίες, τουφεκισμοί. Στὸ τέλος γινότανε μεγάλη παρέλαση μὲ σημαῖες ἐπὶ κεφαλῆς, νικητὲς καὶ νικημένοι στὴν ἴδια γραμμὴ. Ἐμπρὸς πῆγαιναν οἱ εὐζωνοί, ὕστερα οἱ ζουάβοι μὲ φέσια καὶ φαρδιές κόκκινες βράκες, οἱ Σκωτοὶ φουστανελλάδες μὲ τίς πίπιζες, ἢ βασιλικὴ φρουρὰ τῆς Ἀγγλίας μὲ τοὺς πελώριους τριχωτοὺς σκούφους, οἱ πεζοναῦτες ντυμένοι μαβιά, τέλος τὸ ἱππικόν, οἱ Γάλλοι δραγόνοι μὲ θώρακα καὶ περικεφαλαία, οἱ Γερμάνοι οὐλάνοι μὲ τὰ ἄσπρα. Ὁ Λεωνὴς εἴταν ὁ ἀρχιστράτηγος, εἶχε τὸ γενικὸ πρόσταγμα. Φοροῦσε τὴν περικεφαλαία του καὶ τὸ σπαθί του, ἔπαιζε τύμπανο κι ἔκανε κι αὐτὸς παρέλαση γύρω στὴν κάμαρα. Εἴτανε καὶ κάμποσα στρατιωτάκια ποῦ τοὺς εἶχε πέσει τὸ κεφάλι

τους κι έμπαιναν κι αυτά στη γραμμή κι είτανε πολύ άστεϊο νά τὰ βλέπεις νά κάνουν παρέλαση με διξως κεφάλι. Όλο άστεϊα πράματα συνέβαιναν.

Άλλοτε πάλι ξεφύλλιζε τὸ μεγάλο βιβλίο με τα ποιήματα. Είταν ένα χοντρὸ βιβλίο με κόκκινο ξώφυλλο, στολισμένο με χρυσὰ σχέδια, πὸν λεγότανε Άνθολογία. Μέσα είχε διάφορους ὑπότιτλους: θρησκευτικά ποιήματα, πατριωτικά, βακχινά, έρωτικά...Τὰ θρησκευτικά καὶ τὰ πατριωτικά ὁ Λεωνῆς ἀπάνω – κάτω ἤξερε τί σήμαιναν. Τὰ βακχικά ρώτησε καὶ τοῦ ἐξήγησαν. Τὰ έρωτικά ρώτησε, μὰ δὲν τοῦ ἔδωσαν καθαρές ἐξηγήσεις, μόνο κάτι μασημένα λόγια καὶ κοροϊδίες. Γι' αὐτὸ μιὰ μέρα πῆγε στὴ γιαγιά καὶ τῆς καυχῆθηκε πὼς ἤξερε ἕνα σωρὸ ποιήματα κι ὅταν ἡ γιαγιά ρώτησε: “ Τί ποιήματα;” ὁ Λεωνῆς ἀποκρίθηκε: “Έρωτικά ποιήματα”, κι αὐτὸ τὸ εἶπε ἀπὸ πονηριά γιὰ νὰ πάρει λόγια. Μὰ ἡ γιαγιά φόρεσε τὰ γυαλιά της, τὸν κοίταξε μες στὰ μάτια καὶ τὸν ρώτησε: “Τί θὰ πεῖ έρωτικά ποιήματα;” Κι ὁ Λεωνῆς δὲν ἤξερε καὶ καταντράπηκε πὸν προδόθηκε ἔτσι ἡ πονηριά του. Τότε ἡ γιαγιά τοῦ εἶπε: “Νὰ μην τὸ λές αὐτὸ γιατί δὲν εἶναι τῆς ἡλικίας σου”. Ὁ Λεωνῆς πολὺ στενοχωρέθηκε, δὲν είτανε τρόπος αὐτός, ὅλη τὴν ὥρα νὰ τοῦ χτυποῦνε τὸ ζήτημα τῆς ἡλικίας.

Ἡ Άνθολογία εἶχε καὶ ἀρκετὲς εἰκόνες πὸν παράσταιναν τοὺς ποιητὲς. Ὁ ἕνας είταν ἀδύνατος, εὐγενικός, με ψηλὸ μέτωπο καὶ ὠραία ἄσπρα μαλλιά. Ἐνας ἄλλος είτανε παχύς καὶ δυνατὸς, εἶχε μουστάκια καὶ μεγάλες φαβορίτες κι είτανε, θαρρεῖς, ἔτοιμος γιὰ καβγά.

Ἐνας τρίτος, με μυτερὸ γενάκι, είτανε ντυμένος στὰ μαῦρα καὶ πολὺ λυπητερός. Ἐνας τέταρτος φοροῦσε φουστανέλλα. Ὅλων τῶν εἰδων είταν οἱ ποιητὲς, μὰ λιγάκι ἄγριοι ὅλοι τους καὶ σὰν ὄνειροπαρμένοι. Ἀπ' ὅλους ὅμως πιὸ ὠραῖος είταν ἕνας νέος με ἀνοιχτὸ γιὰκὰ ὄνόματι λόρδος Βύρων. Αὐτὸς είτανε ξένος, μὰ οἱ Ἕλληνες τὸν ἀναγνώρισαν γιὰ δικὸν τους καὶ τοῦ ἔγραφαν πολλοὺς ἐπαίνους, ἐπειδὴ εἶχε θυσιάσει τὴ ζωὴ του γιὰ τὴν ἑλευθερία τῆς Ἑλλάδας. Ὁ Λεωνῆς δὲν καταλάβαινε τὰ ποιήματα πὸν μιλούσανε γι' αὐτὸν, μὰ κοίταζε τὴν εἰκόνα του πολλὴ ὥρα κι ὕστερα τὸν συλλογιζότανε. Τὸν ἀγαποῦσε ξεχωριστὰ καὶ τὸν θαύμαζε. Τέτοιο μεγάλο πρᾶμα πὸν εἶχε κάμει αὐτὸς ὁ νέος, ὃ, τι καὶ νὰ τοῦ ἔλεγαν γιὰ νὰ τὸν ἐπαίνεσουν οἱ Ἕλληνες ποιητὲς λίγο θὰ είτανε. Μιὰ μέρα ὁ Λεωνῆς πῆρε τὸ κόκκινο βιβλίο στὴν κάμαράτου κρυφά, τὴν ὥρα πὸν δὲν είτανε κανεὶς ἐκεῖ, καὶ φίλησε τὴν εἰκόνα τοῦ λόρδου Βύρωνα. Ὑστερα ντρεπότανε γι' αὐτὸ πὸν εἶχε κάμει.

Τὴν Κυριακὴ τὸ μεσημέρι ἐρχότανε ὁ παππούς, τὸν ἔπαιρνε στὰ γόνατά του καὶ τραγουδούσανε μαζί κάτι άστεϊα τραγούδια:

Ταχτυλί, ποῦ πᾶς, μωρή;
Στὸν μπακάλη γιὰ τυρὶ,
καὶ τυρὶ δὲν ἠύραμε,
τὸν μπακάλη δείραμε...

Ο παππούς τὸν γαργάλευε κι ὁ Λεωνής ξεφώνιζε. Ὑστερα ὁ παππούς ἄρχιζε διάφορες σοβαρὲς συζητήσεις μὲ τὰ πρόσωπα ποὺ εἶταν ἐκεῖ. Ὁ Λεωνής δὲν καταλάβαινε τίποτα, μὰ χαιρότανε ν' ἀκούει. Μαζευτότανε σὲ μιὰ γωνιὰ καὶ ἄκουε.

Ὁ παππούς εἶτανε ψηλὸς καὶ ἴσος, εἶχε ὠραία μέση, τοῦ ἄρεζε νὰ χορεύει ἑλληνικοὺς χορούς. Εἶχε γένια ἄσπρα κομμένα τετράγωνα. Τὴν Κυριακὴ φοροῦσε μαύρη ρεντιγκότα καὶ ἡμίψηλο καπέλο καὶ κρατοῦσε ἓνα μεγάλο, βαρὺ μπαστούνι μὲ ἀσημένιο χέρι σὰν ἐκεῖνα ποὺ συνήθιζαν οἱ δεσποτάδες. Τὸ ὄνομά του εἶταν ὁ γέρο Μπιλαρίκης, ἔτσι τὸν ἔλεγαν ὅταν δὲν εἶτανε παρὼν. Τὰ παιδιά του εἶτανε τὰ παιδιά τοῦ γέρο Μπιλαρίκη, μ' αὐτὸ τὸν τίτλο τὰ ἤξερε ὁ κόσμος. Ὁ Λεωνής εἶτανε τὸ ἐγγονάκι τοῦ γέρο Μπιλαρίκη. Ὅλους τοὺς σκίαζε ὁ παππούς καὶ τοὺς πρόσταζε.

Εἶχε τὶς καλὲς του καὶ τὶς κακὲς του ὥρες. Ὅταν χωράτευε καὶ γελοῦσε, ὅλος ὁ κόσμος εἶτανε χαρούμενος καὶ διασκέδαζε. Ὅταν εἶτανε κατσουφιασμένος, κανεὶς δὲν ὕψωνε τὴ φωνὴ τριγύρω του. Ἄν τύχαινε νὰ πᾶς σπίτι του σὲ τέτοιες περιστάσεις, ἢ γιαγιά σὲ ὑποδεχότανε στὸ προαύλιο μὲ διάφορα γνεψίματα ποὺ σήμαιναν: “Μὴ μιλᾶς δυνατά, μὴ γελᾶς, μὴν κάνεις θόρυβο”. Καταλάβαινες καὶ συμμορφωνόσουν. Ἀνέβαινες τὶς σκάλες στὴ μύτη τῶν ποδιῶν καὶ πρόσεχες μὴ βροντήσεις καμιὰ πόρτα.

Εἶτανε γνωστὸ πῶς ὁ παππούς ἔδερνε πότε-πότε, ἔξω ἀπὸ τὸ σπίτι του. Δὲ γινότανε λόγος μπροστὰ του γι' αὐτὸ τὸ ζήτημα, ἀλλὰ ὅλο τὸ συγγενολοῖ τὸ σχολίαζε συχνά. Δὲν εἶχε δεῖρει κάποιον μιὰ φορὰ, μὲ τὸ μπαστούνι, στὴ Γέφυρα τοῦ Γαλατᾶ, μέρα μεσημέρι; Μαζεύτηκε κόσμος, τὸν εἶδανε διάφοροι γνωστοί, πλησίασαν κι οἱ Τοῦρκοι ἀστυφύλακες, μὰ δὲν τοῦ εἶπανε τίποτα, μονάχα πρόσταξαν τὸν κόσμο νὰ διαλυθεῖ. Εἶχε πάντα ἄριστες σχέσεις μὲ τὴν ἀστυνομία, κανεὶς δὲν μπορούσε νὰ ἐξηγήσει ἀκριβῶς τὸ γιατί. Φαίνεται εἶχε κάποιο ὕψος, κάποιο παρὰσθημα, ποὺ ἡ ἀστυνομία τὸ ἐκτιμοῦσε. Ὅταν περνοῦσε ἐμπρὸς ἀπὸ τὰ ἀστυνομικὰ τμήματα, τὸν χαιρετοῦσαν στρατιωτικὰ καὶ, ὅταν ἔδερνε, ὄχι μόνο δὲ θύμωναν, ἀλλὰ καὶ χαμεγελοῦσαν λιγάκι. Θαρρεῖς καὶ παρα δεχόντανε πῶς ἓνας τέτοιος καλοστεκούμενος καὶ ἀξιοσέβαστος γέροντας εἶχε κάποιο δικαίωμα νὰ φρονηματίζει τὴ μορταρία. Μιὰν ἄλλη φορὰ εἶχε δεῖρει, μέσα στὸ γραφεῖο του, ἓνα σοβαρὸ πρόσωπο, ἓνα γνωστὸ ἔμπορο τοῦ Γαλατᾶ, μὲ ἄρκετὰ περίεργο τρόπο. Καθὼς διαφωνοῦσαν γιὰ ἀριθμούς, ἄρπαξε μὲ τὰ δυὸ χέρια ἓνα μεγάλο λογιστικὸ βιβλίο μὲ σκληρὸ ξώφυλλο κι ἄρχισε καὶ τοῦ τὸ χτυποῦσε στὸ κεφάλι. “Ξέπεσε τὸ ἐμπόριο, ἔλεγε ὕστερα. Ξέπεσε ἡ ἐμπορικὴ πίστη. Δηλαδή ξέπεσε ὁ κόσμος!”.

Ὁ Λεωνής ἀγαποῦσε τὸν παππού.

B'

Η συζήτηση γινότανε στο διάδρομο, κοντά στην κουζίνα.

Η Κατίνα ή μαγείρισσα είχε ιδιαίτερες πληροφορίες για διάφορα παραξενα περιστατικά που συνέβαιναν τις μέρες εκείνες. Είτανε λιγάκι σαν παραμύθι.

-Ο Σέρβος ο βασιλιάς, έλεγε, πήγε και πυροβόλησε το βασιλιά της Αυστρίας μέσα στο Κράτος του, την ώρα που έβγαινε περίπατο με το άμαξι από το παλάτι του κι είχε δίπλα του και τη βασίλισσα. Σηκώθηκε ή βασίλισσα να τον προφυλάξει και πάει κι αυτή. Μά το ίδιο βόλι σκοτώθηκαν κι οί δύο. Τώρα ή Αυστρία θέλει να κάμει πόλεμο στη Σερβία.

Μά ή καμαριέρα ή Σεβαστή ήξερε τὰ πράματα αλλιώςτικα.

-Ο Αυστριακός σκότωσε το Σέρβο, έλεγε, για τούτο άγριεψε ή Ρωσία και θέλει να κάμει πόλεμο στην Αυστρία.

-Όχι, απαντούσε ή Κατίνα, όπως σου τὰ λέω εγώ είναι. Ο Σέρβος σκότωσε τον Αυστριακό κι ή Αυστρία θέλει να κάμει πόλεμο στη Σερβία κι ή Αρκούδα είπε πως όποιος πειράξει τη Σερβία θά τον χτυπήσει. Ρῶσοι και Σέρβοι ένα σόι είναι, γι' αυτό υποστηρίζονται. Το ίδιο κι οί Χαρβάτες κι οί Μαυροβουνιώτες.

-Τους ξέρω εγώ, είπε ή Σεβαστή κουνώντας το κεφάλι, τους ξέρω εγώ. Πάντα καμωνότανε πως όλα τὰ ήξερε.

Ο Λεωνής ωστόσο δεν έπαιρνε τὰ λεγόμενα τους πολύ στα σοβαρά, δεν είχε εμπιστοσύνη. Θυμότανε μιάν άλλη φορά που διαφωνήσατε για κάποιο ανάλογο ζήτημα, στα Θεραπεία, το περασμένο καλοκαίρι, σχετικά μ' εκείνο το πελώριο μαύρο βαπόρι που περνούσε στο Βόσπορο. Η Κατίνα έλεγε πως ή σημαία του είτανε ρωσική, ή Σεβαστή έλεγε πως είτανε γερμανική, ενώ ο Λεωνής ήξερε πολύ καλά πως είτανε γαλλική. Και πως μπορούσε να γίνει μιὰ τέτοια σύγχυση; Όλος ο κόσμος ήξερε τὰ χρώματα της Γαλλίας, όπου περνούσε αυτή ή σημαία οί άνθρωποι χαιρόντανε και της χαμογελοῦσαν. Μά ποιός άκουε το Λεωνή; Ο καβγάς αυτός είχε γίνει την ίδια εκείνη μέρα που παρουσιάστηκε στην προκυμαία ένας άγνωστος παπάς, πολύ γέρος, κι έπιασε μεγάλη συζήτηση με την Κατίνα για βαπόρια και για θάλασσες κι έλεγε ότι θυμότανε, σαν να είτανε χτές, την πρώτη φορά που πέρασε στο Βόσπορο ένα πλοίο με άτμό. Τὰ χωριά έγιναν άνω- κάτω, έλεγε, κατέβηκε στις παραλίες πλήθος λαός, Έλληνες κα Τούρκοι, με τους παπάδες και τοίς χοτζάδες επί κεφαλής, και τότε πια όλοι συμφώνησαν πως χάλασε ο κόσμος. Η Κατίνα κουνούσε το κεφάλι πολύ συλλογισμένη. Γιατί χάλασε ο κόσμος; ρωτούσε μέσα του ο Λεωνής.

Τώρα παρακολουθούσε τη συζήτηση με το ένα αυτί κι έσκυβε από το παράθυρο του διαδρόμου που έβλεπε σε μιὰ μεγάλη μάντρα, όπου είταν εγκαταστημένο ένα

καρβουνάδικο. Είχε πολλές σχέσεις μ' αυτό το καρβουνάδικο. Όλη την ώρα τὰ παιδιά του καρβουνιάρη έβγαιναν και του φώναζαν:

-Παιδάκι! Παιδάκι! Ρίξε ένα στρατιωτάκι!

Ο Λεωνής έριχνε άράδα μολυβένια στρατιωτάκια όλων τών ειδών. Τὰ παιδιά του καρβουνιάρη χοροπηδοῦσαν ανάμεσα στα στοιβαγμένα κάρβουνα και στην ξυλεία, κυνηγιόντανε καμιά φορά, κυλιόντανε καταγής. Κανείς δέν καταγινότανε μαζί τους, ὅ, τι ήθελαν έκαναν, ὁ Λεωνής τὰ ζήλευε. Ὑστερα κατέβαζε ένα σπάγγο μ' ένα κουτί από χαρτόνι δεμένο στην άκρη κι έπαιζαν τὸ τηλέφωνο.

Μὰ εκείνο τὸ βράδυ τὰ παιδιά έλειπαν. Μονάχα ὁ καρβουνιάρης εἶταν εκεί. Φοροῦσε τὰ καλά του ρούχα και καπέλο, εἶχε βγάλει μιὰ καρέκλα στὸ πεζοδρόμιο και διάβαζε έφημερίδα. Ποιὸς ξέρει γιατί ὅλη αὐτὴ ἡ έπισημότητα; Ἴσως ἐξ αἰτίας του πολέμου.

Εἶτανε ζεστή και γαλήνη. Ἡ νύχτα ζύγωνε σιγά-σιγά. Ὁ δρόμος εἶταν άδειος, μὰ ἡ μεγάλη Κωνσταντινούπολη βοοῦσε ὀλόγυρα σάν μελίσι. Ἀμάξια κυλοῦσαν μὲ θόρυβο στα γειτονικά λιθόστρωτα, άόρατοι πουλητάδες διαλαλοῦσαν άκόμα τὸ εμπόρευσμά τους. Ἀνάμεσα στα ψηλά γκρίζα σπίτια ήχοῦσαν μουσικές, ἐδῶ ένα πιάνο, ἐκεῖ μιὰ λαντέρνα, ἡ καμιά κοριτσίστικη φωνὴ πού τραγουδοῦσε. Οἱ καμπάνες τῆς Ἀγίας –Τριάδας σήμαιναν τὸν έσπερινό. Σκυλιὰ γαβγίζουν μὲς ἀπὸ τοὺς κήπους. Τὰ δέντρα μύρίζαν ὁμορφα. Ἐνιωθες ὅτι λίγο πιὸ πέρα, στὸ Ταξίμι, στὸ Ἀγιάζ – Πασά, οἱ περίπατοι εἶτανε γεμάτοι κόσμος. Στα σκοπευτήρια, στὶς κούνιες στα ξύλινα αλόγάκια, στὶς παράγκες τών ταχυδαχτυλουργῶν, τών θαυματοποιῶν και τών πεχλιβάνηδων, ποιὸς ξέρει τί σπρωξίματα θὰ γινόντανε, τί γέλια, τί φωνές! Στὶς μπιραρίες δὲ θὰ εὔρισκες θέση νὰ καθήσεις, πλῆθος παιδιά θὰ ἔτρεχαν και θὰ έπαιζαν ανάμεσα στα τραπεζάκια. Κι οἱ κανταδόροι, καθισμένοι στὴ σειρά, σὲ μιὰ μικρὴ ἐξέδρα, μὲ τὶς κιθάρες στὸ χέρι, λιγάκι στρουμπουλοὶ ὅλοι τοὺς, ροδοκόκκινοι, γελαστοί, μὲ τὰ μεγάλα στριμμένα μουστάκια τους:

Παντοῦ ταξίδεψα, τὸν κόσμο γύρισα
και δέν κρύβω τὴν ἀλήθεια, εἶδα ὁμορφα κορίτσια.
Μὰ σάν τὴ δικὴ μας τὴ Σμυρνια
πού' χει μάτια πού σου κλέβουν τὴν καρδιά,
πού' χει στόμα καμωμένο γιὰ φιλιά,
δέν εἶδα πουθενά...

Ο Λεωνής βαρέθηκε τὶς ιστορίες τῆς Κατίνας, ἔδωσε ένα μεγάλο πήδημα κι ἔτρεξε στὴν κάμαρά του νὰ ζωγραφίσει.

Ὅμως, σὲ λίγες μέρες, ἔγινε στὴν τραπεζαρία μεγάλο συμβούλιο γιὰ τὸ ἴδιο ζήτημα. Ὁ παππούς, ὁ θεῖος Τζαννής, ἡ θεία Λόξή, ἡ θεία Ραλλού, ἡ θεία Μαρκέλλα εἶχαν ἀνοίξει ἀπάνω στὸ τραπέζι τὸ χάρτη τῆς Εὐρώπης και χειρονομοῦσαν και φώναζαν:

- Ἀπὸ δῶ θὰ περάσουν!

- Όχι, από δῶ εἶναι ὁ δρόμος. ὁ φυσικὸς δρόμος, ὁ ἱστορικὸς δρόμος, ὁ δρόμος ὅλων τῶν ἐπιδρομῶν!

- Οἱ Γάλλοι προχωροῦν στὴν Αλσατία!

- Ὁ ἀγγλικὸς στόλος τοὺς ἔκλευσε ἔδῳ, τοὺς σφίγγει σὰν μιὰ τανάλια...

- Ἡ Ρωσία...

- Ἡ Ρωσία...

- Ἡ Ρωσία...

Ἡ Ρωσία εἶταν ἀπάνω στὸ χάρτη σὰν μιὰ πλημμύρα. Ἐνα πράμα τεράστιο, ἀπέραντο, ἀσυγκάτητο. Θαρρεῖς καὶ, λίγο ἀκόμα, θὰ σκέπαζε τὸ πᾶν.

Ὁ θεῖος Τζαννὴς ὕψωσε τὴ φωνή, ὠραῖος, κομψός, πολὺ ἐρεθισμένος. Τραβοῦσε νευρικὰ τὸ μουστάκι του καὶ μιλοῦσε σὲ τόνο προσταγῆς.

-Οἱ Ρῶσοι, εἶπε, νά, τοὺς βλέπετε ἀπὸ ποῦ θὰ περάσουν. Ἐδῶ θὰ τσακίσουν ἀμέσως τὴ δύναμη τῆς Αὐστρίας. Θὰ χυθοῦν ἀπάνω τῆς ἑκατομμύρια. Ποιὸς θὰ τοὺς σταματήσει; Ὅσους κι ἂν σκοτώσουν, κάθε μέρα θὰ χύνονται καινούρια ἑκατομμύρια, σὲ δύο ἐβδομάδες ἀπὸ σήμερα θὰ εἶναι στὴ Βιέννη. Στοιχηματίζω ὅ,τι θέλετε, σὲ δύο ἐβδομάδες! Καὶ τότε ὁ Κάϊζερ θὰ ἀπομονωθεῖ, θὰ περικυκλωθεῖ ἀπὸ παντοῦ. Ἀπὸ δῶ οἱ Ρῶσοι, ἀπὸ κεῖ οἱ Γάλλοι, οἱ Ἀγγλοὶ ἀπὸ Θάλασσα. Θὰ τὸν σφίξουν, θὰ τὸν σκάσουν. Πόσο θὰ βαστάξει; Ἐνα μῆνα; Δύο μῆνες; Τρεῖς μῆνες; Μὲ τὰ σημερινὰ μέσα τοῦ πολέμου, εἶναι ἀδύνατο νὰ βαστάξει τρεῖς μῆνες!

Ὁ Λεωνὴς πλησίασε τὸν πατέρα του, ποὺ παρακολουθοῦσε τὴ σκηνὴ ἀπὸ κάποια ἀπόσταση, καὶ τοῦ μίλησε ἐμπιστευτικά.

- Ἀλήθεια, ρώτησε, ποὺ ὁ Σέρβος βασιλιάς σκότωσε τὸν Αὐστριακὸ;

- Ἐνας Σέρβος φοιτητὴς σκότωσε τὸν ἀρχιδούκα Φερδινάνδο, τὸ διάδοχο τῆς Αὐστρίας.

- Γιατί;

- Γιὰ νὰ ἐλευθερώσει τὴν πατρίδα του.

Ὁ Λεωνὴς κοντοστάθηκε. Τὸ ζήτημα ἔμοιαζε πιὸ σοβαρὸ ἀπ' ὅ, τι εἶχε νομίσει στὴν ἀρχή.

-Καὶ τώρα τί θα γίνεῖ; ξαναρώτησε.

-Τώρα τὰ μεγάλα Κράτη βρῆκαν τὴν εὐκαιρία κατάλληλη γιὰ νὰ λυσουν τὶς διαφορὲς τους.

-Κι εἶναι ἀλήθεια πὼς ὁ πόλεμος θὰ τελειώσει σὲ τρεῖς μῆνες;

Ὁ πατέρας του τοῦ χάιδεψε τὰ μαλλιά καὶ κούνησε τὸ κεφάλι. Ἐμοιαζε κουρασμένος.

-Ὅχι, ἀποκρίθηκε σιγανά.

Ὁ Λεωνής ἤξερε ἀπὸ πολέμους, ὅλα αὐτὰ δὲν εἶτανε κάτι ποὺ μπορούσε νὰ τὸν καταπλήξει. Σὰν εἶτανε πολὺ μικρός, εἶχε ἀκούσει γιὰ τὸν πόλεμο ποὺ ἔκαμαν οἱ Ἴταλοι στοὺς Τούρκους καὶ πῆραν ἓνα σωρὸ νησιὰ καὶ κόντεψαν νὰ πάρουν καὶ “τὸ νησιὶ μας” ἔλεγε ἡ οἰκογένεια. Ὑστερα ἤξερε διάφορες ἱστορίες γιὰ τὸν πόλεμο ποὺ ἔκαμαν στοὺς Τούρκους οἱ Ἕλληνες μαζί με τοὺς Βουλγάρους, τοὺς Σέρβους καὶ τὸ Μαυροβούνιο καὶ πῆραν πολλὰ νησιὰ καὶ πολιτεῖες καὶ πολέμησε κι ὁ θεῖος Μάρκος κι ἔγινε λοχίας κι ἔστειλε τὴ φωτογραφία του μὲ γένια. Τότε εἶτανε ποὺ ἀκούστηκε στὴν Πόλη τὸ κανόνι, ποὺ βροντοῦσε στὴν Τσατάλτζα. Σηκώθηκε κι ὁ Λεωνής τὴ νύχτα καὶ τὸ ἄκουσε. Ὑστερα ἔγινε ὁ ἄλλος πόλεμος ποὺ τσακώθηκαν οἱ Ἕλληνες με τοὺς Βουλγάρους καὶ σκότωσαν πολλούς, ὅπως τοὺς σκότωνε τὸν παλιὸ καιρὸ ὁ μεγάλος Αὐτοκράτορας ὁ Βασίλειος ὁ Βουλγαροκτόνος, ποὺ ὅλος ὁ κόσμος στὸ σπίτι καὶ στὸ σχολεῖο μιλοῦσε γι’ αὐτὸν. Ὡστε ὅλα αὐτὰ εἶτανε συνηθισμένα πράγματα. Εἶχε καὶ κάτι μεγάλες ζωγραφιὲς μὲ χτυπητὰ χρώματα ποὺ παράσταιναν Ἕλληνες ἀξιωματικούς φοβερούς, μὲ στριμμένα μουστάκια καὶ γυμνὰ σπαθιά, ποὺ κυνηγοῦσαν τοὺς Βουλγάρους σὲ δάση καὶ σὲ βουνὰ καὶ τοὺς ἔριχναν σὲ λίμνες καὶ κοκκίνιζαν τὰ νερὰ ἀπὸ τὸ αἷμα ποὺ χυνότανε. Εἶχε καταγίνει καὶ μὲ τοὺς χάρτες, ἤξερε τὰ διάφορα Κράτη καὶ ποιὸ εἶτανε καλὸ Κράτος καὶ ποιὸ εἶτανε κακό.

Τὸ Μαυροβούνιο πολὺ τὸν διασκέδαζε. Τοῦ φαινότανε πολὺ κωμικὸ ἓνα τόσο δὰ κρατίδιο, μιὰ μικρὴ μουντζούρα ἀπάνω στὸ χάρτη, νὰ σηκώνει κεφάλι κι αὐτὸ καὶ νὰ θέλει νὰ κάμει καὶ νὰ δείξει. Εἶτανε σὰν κανένα παιδί τῆς ἡλικίας του, καὶ μάλιστα λιγάκι πιὸ μικρὸ, ποὺ πῆγαινε κι ἀνακατωνότανε μὲ τις παρέες τῶν μεγάλων καὶ περπατοῦσε σὰν φουσκωμένος κουρκος, μ’ ἓνα ξύλινο τουφεκάκι στὸν ὦμο, κι ἔκανε καβγάδες καὶ φοβέριζε τὸν κόσμο. Ἀστεῖο παιδί!

-Τὸ Μαυροβούνιο μὲ ποιὸν εἶναι; ρώτησε.

Μὰ κανεὶς δὲν τοῦ ἀποκρίθηκε. Ὁ παππούς σηκωνότανε νὰ φύγει κι ὅλοι σηκωνόντανε μαζί του, ἔσπρωχναν τὶς καρέκλες, μάζευαν τὸ χάρτη. Ἡ θεία Μαρκέλλα ἀναστέναξε βαθιὰ καὶ εἶπε:

-Τὰ καημένα τὰ παλληκάρια!

Ἡ θεία Ραλλοῦ ἀναστέναξε κι αὐτὴ καὶ πρόσθεσε:

-Οἱ καημένες οἱ μητέρες!

Ὁ ἐκνευρισμὸς τοὺς εἶχε κοπάσει, τώρα ὅλοι ἔμοιαζαν λυπημένοι καί, θαρρεῖς, δὲν ἤξεραν τί ἄλλο νὰ ποῦν. Στεκόντανε στὴ σειρὰ ἀκίνητοι, σὰν μιὰ συλλογὴ

οικογενειακές φωτογραφίες. Οί τρεῖς θεῖες, μεσόκοπες καὶ καθῶς –πρέπει σφιγμένες καὶ τεντωμένες μὲς σὲ μεγάλους κορσέδες, μὲ γιακαδάκια ποὺ τοὺς σκέπαζαν ὁλότελα τὸ λαιμὸ, μὰ μακριὰ μανίκια καὶ λίγη δαντέλα στὴν ἄκρη τῶν μανικιῶν. Ὁ θεῖος Τζαννής, νέος τριάντα χρόνῳ, ἄνθρωπος τοῦ κόσμου καὶ λιγάκι γόης, μὲ πυκνὰ μαῦρα μαλλιά ποὺ τοῦ σκέπαζαν τὸ μέτωπο καὶ μὲ λεπτὸ μαῦρο μουστάκι, μὲ ἄσπρο λινὸ παντελόνι τῆς ὥρας καὶ σκοῦρο μαβὶ σακάκι, μ' ἓνα πελώριο σκληρὸ κολλάρο καὶ μ' ἓνα μικρὸ κόκκινο λουλούδι στὴν κουμπότρυπα. Ὁ παπποὺς τέλος, ψηλότερος ἀπ' ὅλους, ἴσιος σὰν κυπαρίσσι, δυνατός, ἐπιβλητικός...

-Ὁ Θεὸς νὰ λυπηθεῖ τὴν ἀνθρωπότητα, εἶπε ὁ παπποὺς μὲ τὴ βαριά του φωνή.

-Ἀμήν, ἀναστέναξε ἡ θεία Λόξη.

Τὴν ἄλλη μέρα τὸ ζήτημα ἔλαβε μεγάλες διαστάσεις στὸ Κῆπο τοῦ Ταξιμοῦ.